

УДК 347.45

Світлана Синчук
Львівський національний університет
імені Івана Франка,
професор кафедри соціального права
юридичного факультету, доктор юридичних наук
synchuksvit@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2711-5919>

Ірина Шпуганич
Львівський національний університет
імені Івана Франка
доцент кафедри
інтелектуальної власності, інформаційного
та корпоративного права
юридичного факультету, кандидат юридичних наук,
iryna.shpuganych@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4149-8939>

ВИКОНАННЯ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ ВНЕСЕННЯМ БОРГУ НА РАХУНОК ЕСКРОУ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ЙОГО ВНЕСЕННЮ НА ДЕПОЗИТ НОТАРІУСА ЗА ЗАКОНОДАВСТВОМ УКРАЇНИ

<http://doi.org/10.23939/law2023.40.242>

© Синчук С., Шпуганич І., 2023

У статті досліджено розширення сфери застосування договору рахунка ескроу в Україні. До статті 537 Цивільного кодексу України було внесено зміни, якими запроваджено можливість виконання зобов'язання боржником внесенням грошових коштів або цінних паперів на рахунок ескроу. Проаналізовано умови, встановлені законом, за яких відповідний механізм є доступним для застосування. На основі вивчення нормативно-правових актів Нацбанку встановлено алгоритм дій у разі його обрання, зокрема, порядок участі у ньому нотаріуса. Досліджено та зіставлено законодавчі положення щодо порядку повернення коштів особі, яка їх внесла для виконання зобов'язання в депозит нотаріуса та на рахунок ескроу. У цьому контексті проаналізовано значення терміна «депонент» у законодавстві про депозитарну систему та в Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, а також зроблено висновки про відмінності у їх значенні. Встановлено, що повернення грошових сум і цінних паперів особі, що внесла їх у депозит нотаріуса, допускається лише за згодою кредитора, яка має бути оформлена письмово. Водночас розірвання договору рахунка ескроу допускається також винятково за умови отримання письмової згоди бенефіціара. Повернення коштів без його згоди можливе лише у разі наявності відповідного рішення суду. Досліджено особливості договору рахунка ескроу у контексті права бенефіціара давати банку вказівку про перерахування коштів з рахунку іншій особі, а також строку, впродовж якого можливим

є отримання з нього коштів порівняно з депозитом нотаріуса. З'ясовано порядок захисту прав та інтересів особи, якій було безпідставно відмовлено у вчиненні для неї такої нотаріальної дії, як прийняття від боржника грошової суми чи цінних паперів на рахунок ескроу. Запропоновано внесення змін до Закону України «Про нотаріат» відповідно до нової редакції ст. 537 ЦК України із вказівкою про такий вид нотаріальних дій, як прийняття від боржника грошової суми боргу з відкриттям рахунка ескроу.

Ключові слова: Договір рахунку умовного зберігання (ескроу); депозитний рахунок; депонент; бенефіціар; нотаріальна дія; цінні папери.

Постановка проблеми. З огляду на гармонізацію законодавства України, що регулює систему корпоративного управління, із європейськими стандартами, 2017 року було запроваджено процедуру обов'язкового продажу акцій акціонерами на вимогу особи, яка є власником домінуючого контрольного пакета акцій (сквіз-аут) шляхом внесення відповідних змін до Закону України «Про акціонерні товариства». Водночас було впроваджено в законодавство України договір рахунку умовного зберігання (ескроу), що одразу ж почав застосовуватися для здійснення розрахунків з міноритарними акціонерами в рамках процедури сквіз-аут. Конструкція ескроу дозволяє сторонам зобов'язання передати грошові кошти на зберігання банку, який виступає ескроу-агентом та зобов'язується перерахувати кошти бенефіціару, коли з'являться підстави для цього. Така модель демонструє низку переваг для сторін зобов'язання, зокрема, вона істотно сприяє підвищенню рівня довіри між ними, зменшує ризик шахрайства, спрощує порядок проведення розрахунків. Відповідно, розширення законодавцем можливої сфери застосування договору рахунку ескроу стало закономірністю. У 2020 році було закріплено в Цивільному Кодексі України (далі – ЦК України) можливість виконання зобов'язання боржником внесенням боргу на рахунок ескроу. Дослідження цього інструмента належного виконання зобов'язання боржником, який є доступним за наявності умов, передбачених законом, є актуальним в умовах сьогодення.

Аналіз дослідження проблеми. Процедура сквіз-аут не раз ставала предметом досліджень науковців, зокрема С. Юргелевича, О. Кібенко, Ю. Заремби, О. Посикалюка, Л. Руденко. Окремі аспекти правового регулювання договору рахунку ескроу досліджувалися Р. Майданником, А. Згамою. Однак законодавче регулювання виконання зобов'язання боржником внесенням боргу на рахунок ескроу не було досліджено вітчизняними науковцями, що і стало основною причиною вибору теми дослідження.

Мета статті – аналіз норм законодавства України, які регулюють укладення договору рахунку умовного зберігання (ескроу) як альтернативу внесенню боргу на депозит нотаріуса з метою належного виконання зобов'язання боржником.

Виклад основного матеріалу. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення залучення інвестицій та запровадження нових фінансових інструментів» від 19 червня 2020 року було внесено зміни до ст. 537 ЦК України та запроваджено новий спосіб виконання зобов'язання, який може бути використаний боржником за певних умов, а саме: виконання зобов'язання внесенням боргу на рахунок ескроу. Передумовами прийняття вищезгаданого Закону було забезпечення виконання вимог Угоди про асоціацію в частині імплементації низки Директив, Регламентів та інших відповідних актів ЄС. Основною метою законодавчих змін було сприяння ефективному розвитку ринків деривативних фінансових інструментів та забезпечення можливості надання учасниками ринків капіталу ширшого спектру фінансових послуг. У цьому контексті зміни було внесено також до ч. 3 ст. 537 ЦК України, відповідно до якої на рахунок ескроу також можуть вноситися цінні папери, що існують в електронній формі.

У Постанові Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду України від 5 квітня 2018 року у справі № 914/1027/16 нормами глави 48 ЦК України визначено такі принципи (умови) належного виконання зобов'язання: виконання зобов'язання належними сторонами (ст. 527 ЦК України); виконання у належний спосіб (ст. 529 ЦК України – виконання зобов'язання частинами); належний строк (термін) виконання зобов'язання (ст. 530 ЦК України); належне місце виконання зобов'язання (ст. 532 ЦК України), а також щодо належного предмета. Зобов'язання вважається виконаним належно відповідно до умов договору, якщо боржник виконав його таким способом, на що мали розраховувати обидві сторони, а за наслідками такого виконання кредитор отримав можливість розпоряджатися виконаним на свій розсуд [1]. Стаття 537 ЦК України закріплює умови, за яких допускається виконання зобов'язання внесенням боргу на рахунок ескроу або ж в депозит нотаріуса, а саме:

- 1) відсутність кредитора або уповноваженої ним особи у місці виконання зобов'язання;
- 2) ухилення кредитора або уповноваженої ним особи від прийняття виконання або в разі іншого прострочення з їхнього боку;
- 3) відсутності представника недієздатного кредитора.

Отже, ця норма закріплює важливий інструмент належного виконання зобов'язання добросовісним боржником, який доступний для використання у випадку неможливості виконати його передбаченим у договорі способом чи у домовленому місці з вини кредитора або інших об'єктивних обставин. Для прикладу, можливим є випадок, коли боржник має виплатити за договором певну суму кредитору, який помер до моменту виконання зобов'язання. До того часу, поки спадкоємці не прийняли спадщини, боржник не має кому здійснити виплату, проте згідно з умовами договору, він зобов'язаний це зробити в рамках певного строку. У такому разі нотаріус приймає кошти на депозитний рахунок та зобов'язаний їх зберігати до моменту встановлення кредитора – спадкоємця. Опісля він має здійснити виплату коштів. У такому випадку боржник буде вважатися таким, що виконав зобов'язання своєчасно. Як зазначає З. Русанюк, порядок внесення коштів на депозитний рахунок нотаріуса можна окреслити у вигляді таких кроків:

- 1) подача та реєстрація заяви про прийняття коштів у депозит; здійснюється реєстрація такої заяви на передачу коштів кредитору в книзі вхідної кореспонденції;
- 2) зарахування коштів на депозитний рахунок; грошовий переказ може бути проведений на поточний рахунок нотаріуса через банк як готівкою, так і безготівковим перерахуванням;
- 3) отримання підтвердження про переведення коштів на депозитний рахунок нотаріуса; при внесенні суми на підставі банківської виписки з рахунку особа отримує квитанцію за встановленим зразком [2].

Важливо, що у разі, якщо дані про місце перебування особи, на користь якої вноситься депозит, невідоме, нотаріус має вказати у документах останні відомості про таке місце, отримані від особи, що звернулася. Також обов'язково вказується мета, з якою було внесено кошти особою у депозит; розмір коштів, перерахований особою на депозитний рахунок; на корінці квитанції також має міститися підпис особи, яка внесла кошти у депозит або уповноваженої нею особи, і цей корінець зберігається нотаріусом у матеріалах справи.

Саме нотаріус працює над повідомленням кредитора про можливість отримання грошових коштів із депозиту на виконання зобов'язання. Якщо ж боржник не вказав місця перебування кредитора і нотаріусу воно невідоме, боржник попереджається, що повідомлення кредитора про внесення грошей або цінних паперів у депозит є його обов'язком. У разі, якщо кредитор не звертається з вимогою про повернення коштів з депозиту, нотаріус забезпечує їх зберігання впродовж року, після чого кошти перераховуються до Державного бюджету.

У випадку обрання альтернативного способу виконання зобов'язання, а саме внесення боргу на рахунок ескроу, алгоритм дій визначається Інструкцією про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків. Згідно з нормами п. 3 Інструкції, рахунок умовного зберігання (ескроу) – рахунок, що відкривається банком клієнту

на договірній основі для зарахування на рахунок коштів та перерахування їх/видачі коштів готівкою у випадках, передбачених законодавством України, особі (особам), зазначеній (зазначеним) клієнтом (бенефіціару або бенефіціарам), а в разі надання бенефіціаром письмової вказівки банку – особі (особам), зазначеній (зазначеним) бенефіціаром, якщо це передбачено договором, або повернення таких коштів клієнту за настання підстав, передбачених договором [3]. Відповідно до п. 91 вищезгаданої Інструкції, банк відкриває рахунок ескроу приватному нотаріусу, який не має рахунку в цьому банку, з метою вчинення нотаріальних дій щодо прийняття від боржника грошової суми боргу за умови пред'явлення потрібних документів, серед яких, окрім заяви про відкриття рахунку умовного зберігання (ескроу) – паспорт або інший документ, що посвідчує особу, а також копія свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю та реєстраційне посвідчення. Договір між банком та клієнтом укладається в письмовій формі. Якщо ж нотаріус уже має ідентифікований та верифікований рахунок у цьому банку, для відкриття рахунку ескроу йому достатньо подати заяву про відкриття рахунку ескроу та укласти сам договір. Рахунок ескроу також може бути відкритий приватному нотаріусу його представником.

Відповідні зміни були внесені і в Закон України «Про депозитарну систему України», відповідно до п. 7 ч. 1 ст. 1 якого було розширено поняття депонента шляхом доповнення положенням про те, що ним може бути нотаріус, якому рахунок у цінних паперах відкривається депозитарною установою на підставі відповідного договору про обслуговування рахунку в цінних паперах та/або договору депозитарного обліку цінних паперів на рахунку умовного зберігання в цінних паперах (рахунку ескроу в цінних паперах) [4].

Варто зазначити, що якщо у законодавстві про депозитарну систему поняття «депонент» позначає особу клієнта, що вносить кошти на банківський рахунок, в тому числі, на рахунок «ескроу», то у контексті Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України навпаки – цим поняттям позначається особа, для якої вносяться кошти на рахунок.

Порівнюючи законодавчі положення щодо порядку повернення коштів особі, яка їх внесла для виконання зобов'язання шляхом внесення в депозит нотаріуса та шляхом внесення на рахунок ескроу, треба зазначити, що вони є майже аналогічними. Так, відповідно до п. 10.1 Глави 21 Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України, повернення грошових сум і цінних паперів особі, що внесла їх у депозит, допускається лише за згодою депонента. Вимога про повернення грошових сум і цінних паперів і згода на їх повернення мають бути оформлені письмово [5]. Відповідно до п. 3 ст. 1076-8 ЦК України, розірвання договору рахунку ескроу допускається у будь-який час за заявою власника рахунку та лише за умови отримання письмової згоди бенефіціара на розірвання договору [6]. Можливість повернення коштів без згоди кредитора існує лише у випадку наявності відповідного рішення суду, що закріплено у ст. 86 Закону України «Про нотаріат»: «повернення грошових сум і цінних паперів особі, яка внесла їх у депозит (дебітору), допускається лише за письмовою згодою на те особи, на користь якої було зроблено внесок (кредитора), або за рішенням суду» [7]. Водночас право на розірвання договору рахунку ескроу за рішенням суду не згадується у Законі України «Про нотаріат», проте впливає із загальних положень цивільного законодавства, зокрема, норми ч. 2 ст. 651 ЦК України: «договір може бути змінено або розірвано за рішенням суду на вимогу однієї із сторін у разі істотного порушення договору другою стороною та в інших випадках, встановлених договором або законом» [6]. Тож у контексті можливості особи, яка вносить кошти для належного виконання свого зобов'язання, їх повернути, умови є майже аналогічними у випадку внесення на депозит та на рахунок ескроу.

У 2019 році Печерський районний суд м. Києва розглянув справу за позовом Особи 1, яка просила суд зобов'язати приватного нотаріуса повернути їй з депозиту грошові кошти. Гроші були внесені Особою 1 на підставі договору доручення про сплату заборгованості, укладеного між Особою 1 та ТОВ «Більярдний клуб «Шар», за умовами якого позивач (як учасник товариства) зобов'язалась відповідно до ухвали Господарського суду міста Києва від 21 вересня 2016 року у справі № 910/6265/16, погасити борг ТОВ «Більярдний клуб «Шар» перед ТОВ «Червона Рута-К»,

шляхом внесення грошових коштів на депозит Приватного нотаріуса. Водночас ТОВ «Червона Рута-К» на виконання ухвали суду вже зареєструвала за товариством право власності на нежитлове приміщення № 1. Вищезазначене свідчило, що ТОВ «Червона Рута-К» уже виконало ухвалу суду та, відповідно, немає правових підстав для отримання коштів, присуджених до стягнення рішенням Господарського суду міста Києва. З метою уникнення подвійного стягнення за вказаним судовим рішенням, Особа 1 звернулась до Приватного нотаріуса із заявою про повернення сплачених нею на депозитний рахунок грошових коштів. Постановою нотаріуса було відмовлено Особі 1 у поверненні грошових коштів з депозиту, оскільки повернення грошових сум і цінних паперів особі, що внесла їх у депозит, допускається лише за згодою депонента. Суд постановив, що згідно із ст. 1212 ЦК України, особа, яка набула майно або зберегла його у себе за рахунок іншої особи (потерпілого) без достатньої правової підстави (безпідставно набуте майно), зобов'язана повернути потерпілому це майно. Особа зобов'язана повернути майно і тоді, коли підстава, на якій воно було набуте, згодом відпала. Положення цієї глави застосовуються незалежно від того, чи безпідставне набуття або збереження майна було результатом поведінки набувача майна, потерпілого, інших осіб чи наслідком події. Беручи до уваги, що ухвала суду була реалізована ТОВ «Червона Рута-К» шляхом реєстрації за товариством права власності на нежитлове приміщення № 1, відпала підстава для збереження грошових коштів. Суд прийняв рішення про наявність підстав, щоб зобов'язати приватного нотаріуса повернути Особі 1 з депозиту грошові кошти [8]. Тож, аналізуючи практику реалізації права на повернення грошей особі, яка внесла їх у депозит нотаріуса, за рішенням суду, слід зазначити, що це єдиний можливий механізм їх повернення за умови відсутності згоди депонента, який нерідко застосовується за наявності для цього підстав. Судової практики щодо повернення коштів особі, яка внесла їх для виконання боргу на рахунок ескроу, сьогодні немає, проте її поява у майбутньому є закономірною за умови практичного застосування такого способу виконання зобов'язання боржником.

Треба звернути увагу, що відповідно до Порядку вчинення нотаріальних дій, невитребувані з депозиту грошові суми та цінні папери, що підлягають передачі кредиту, зберігаються в депозиті державної нотаріальної контори або приватного нотаріуса протягом одного року, після спливу якого підлягають перерахуванню до Державного бюджету України. Водночас договір рахунку ескроу, за загальним правилом, припиняється після закінчення строку договору, який встановлюється самими його сторонами. Винятком, коли строк договору рахунку ескроу є законодавчо визначеним, є укладення такого договору для здійснення розрахунків в рамках процедури сквіз-аут. Згідно із ч. 15 ст. 95 Закону України «Про акціонерні товариства», банк, у якому відкрито рахунок умовного зберігання (ескроу), протягом п'яти років зобов'язаний здійснювати перерахування коштів акціонерам, акції яких придбаваються (їхнім спадкоємцям або правонаступникам, або іншим особам, які відповідно до законодавства мають право на отримання коштів), на зазначені ними рахунки у банках та державних установах (в яких відповідно до закону відкрито рахунки для сплати встановлених законом податків і зборів) або здійснювати виплату відповідних коштів готівкою [9]. Проте цей виняток не стосується випадків укладення договору рахунку ескроу для виконання зобов'язання внесенням на нього боргу.

Слід відзначити, що зміни до Закону України «Про нотаріат» так і не було внесено відповідно до нової редакції ст. 537 ЦК України. Він не містить вказівки про такий вид нотаріальних дій, як прийняття від боржника грошової суми боргу з відкриттям рахунку ескроу. Доцільним є внесення змін до ст. 24 вищезгаданого Закону в частині формулювання положення «приватний нотаріус вправі мати контору, укладати цивільно-правові та трудові договори, відкривати поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банках» шляхом його доповнення словами «та рахунки умовного зберігання (ескроу)». Також варто викласти формулювання норми п. 18 ч. 1 ст. 34 Закону України «Про нотаріат» в редакції: «приймають у депозит або на рахунок умовного зберігання (ескроу) грошові суми та цінні папери».

Договору рахунку ескроу притаманна така особливість, як надання бенефіціарам, які зазначені у договорі як отримувачі коштів з цього рахунку, можливості давати вказівку банку для перерахування іншій особі коштів з такого рахунку. Відповідне положення було врегульоване постановою Правління Нацбанку України «Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України» від 14 червня 2021 року № 50 [10].

Варто зазначити, що нерідко нотаріуси надають перевагу лише традиційним та давно впровадженим видам нотаріальних дій, безпідставно відмовляючи у наданні нових їх видів, зокрема такого, як відкриття рахунку ескроу з метою прийняття від боржника грошової суми боргу. У зв'язку з цим, інтереси громадян та юридичних осіб забезпечені можливістю оскарження дій нотаріуса до суду. Порядок та перелік підстав відмови у вчиненні нотаріальних дій визначено у Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України. Особа, яка звернулася до нотаріуса, має право вимагати письмового викладення причин відмови у вчиненні відповідної нотаріальної дії та отримати роз'яснення щодо порядку оскарження цієї відмови. У такому випадку, нотаріус має видати постанову про відмову, в якій обов'язково мають міститися такі дані: дата винесення постанови (має бути видана впродовж трьох робочих днів від дня звернення особи про роз'яснення причин відмови), дані нотаріуса, який виніс постанову: його прізвище, ім'я, по батькові, місце нотаріальної контори, адреса місця розташування робочого місця; дані особи, яка звернулася для внесення коштів на депозит нотаріуса: прізвище, ім'я, по батькові фізичної особи чи найменування та адреса реєстрації юридичної особи; короткий виклад змісту прохання особи, яка звернулася до нотаріуса; причини відмови з обов'язковим нормативним обґрунтуванням такої відмови; порядок та строки оскарження відмови у вчиненні нотаріальної дії з обов'язковими посиланнями на цивільні процесуальні норми [5]. Подальше оскарження особою відмови нотаріуса у вчиненні нотаріальної дії можливе в судовому порядку. Згодом відповідне рішення суду може стати основою обґрунтування того, що боржником було вжито всіх можливих заходів для виконання зобов'язання.

Висновки. Потреба узгодження законодавства України зі стандартами Європейського Союзу у сфері фінансових послуг, корпоративного управління та діяльності компаній дала поштовх почерговому впровадженню нових інститутів та конструкцій у національне правове поле. Ними стали процедура сквіз-аут; впровадження договору рахунку ескроу, який, виконуючи першопочатково функцію обслуговування розрахунків за процедурою сквіз-аут, за своєю сутністю і функціоналом може використовуватися у різних сферах; впровадження договору рахунку ескроу цінних паперів із розробленням особливостей його функціонування; запровадження можливості виконання зобов'язання боржником внесенням боргу на рахунок ескроу як альтернативу його внесенню на депозит нотаріуса. Останнє є зручним та сучасним інструментом належного виконання зобов'язання добросовісним боржником, який може використовуватися за наявності для цього передумов, передбачених законом. Особливістю договору рахунку ескроу є надання бенефіціарам, які зазначені у договорі як отримувачі коштів, можливості давати вказівку банку для перерахування їх іншій особі, а також можливість встановлення строку дії договору на розсуд сторін. Доцільним є внесення змін до Закону України «Про нотаріат» шляхом доповнення його положеннями про такий вид нотаріальних дій, як прийняття від боржника грошової суми чи цінних паперів на рахунок ескроу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Виконання зобов'язань у практиці Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду. Принципи (умови) належного виконання зобов'язання: Постанова від 05 квітня 2018 року у справі № 914/1027/16. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73261270>
2. Русанюк З. (2023). Грошові кошти на депозитному рахунку нотаріуса. Юридична газета. № 9–10. С. 767–768. URL: <https://lexinform.com.ua/yuridychna-praktyka/groshovi-koshty-na-depozytnomu-rahunku-notariusa/>

3. Про затвердження Інструкції про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків: Постанова Правління Національного банку України від 29.07.2022 № 162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text>
4. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 р. № 5178-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text>
5. Про затвердження Порядку вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: Наказ Міністерства юстиції України від 22.02.2012. № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12/#Text>
6. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>
7. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
8. Рішення Печерського районного суду міста Києва у справі. № 752/4388/19-ц від 30 вересня 2019 р. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85465422>
9. Про акціонерні товариства: Закон України від 01.01.2023 р. № 2465-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>
10. Про внесення змін до деяких нормативно-правових актів Національного банку України: Постанова Правління Національного банку України від 14 червня 2021 р. № 50. URL: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_14062021_50

REFERENCES

1. *Vykonannya zobov'yazan' u praktytsi Kasatsiynoho hospodars'koho sudu u skladi Verkhovnoho Sudu. Prynyspy (umovy) nalezhnoho vykonannya zobov'yazannya: Postanova* (2018, April 05) u spravi No. 914/1027/16. [Fulfillment of obligations in the practice of the Commercial Court of Cassation as part of the Supreme Court. Principles (conditions) of proper performance of the obligation: Resolution of the Supreme Court of the Supreme Court of Ukraine dated April 5, 2018 in case No. 914/1027/16]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73261270> [In Ukrainian].
2. Rusanyuk Z. (2023). *Hroshovi koshty na depozytnomu rakhunku notariusa* [Rusanyuk Z. Cash in the notary's deposit account]. *Yurydychna hazeta*. No. 9–10. P. 767–768. [In Ukrainian] Retrieved from: <https://lexinform.com.ua/yuridychna-praktyka/groshovi-koshty-na-depozytnomu-rahunku-notariusa/> [In Ukrainian].
3. *Pro zatverdzhennya Instruktseyi pro poryadok vidkryttya ta zakryttya rakhunkiv korystuvacham nadavachamy platizhnykh posluh z obsluhovuvannya rakhunkiv*: Postanova Pravlinnya Natsional'noho banku Ukrayiny (2022, July 29). No. 162 [On the approval of the Instructions on the procedure for opening and closing accounts for users of payment service providers for account maintenance: Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text> [In Ukrainian].
4. *Pro depozytarnu systemu Ukrayiny*: Zakon Ukrayiny (2012, July 6). No. 5178-VI [On the depository system of Ukraine: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17#Text> [In Ukrainian].
5. *Pro zatverdzhennya Poryadku vchynennya notarial'nykh diy notariusamy Ukrayiny*: Nakaz Ministerstva yustytseyi Ukrayiny (2012, February 22). No. 296/5 [On the approval of the Procedure for the performance of notarial acts by notaries of Ukraine: Order of the Ministry of Justice of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12/#Text> [In Ukrainian].
6. *Tsyvil'nyy kodeks Ukrayiny* (2003, January 16). No. 435-IV [Civil Code of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> [In Ukrainian].
7. *Pro notariat: Zakon Ukrayiny* (1993, September 2). No. 3425-XII [On the notary: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text> [In Ukrainian].
8. *Rishennya Pechers'koho rayonnoho sudu mista Kyyeva* (2019, September 30) u spravi No. 752/4388/19-ts [Decision of the Pechersk District Court of the city of Kyiv in case No. 752/4388/19-ts of September 30, 2019]. Retrieved from: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/85465422> [In Ukrainian].
9. *Pro aktsionerni tovarystva: Zakon Ukrayiny* (2022, July 27). No. 2465-IX. [On joint-stock companies: Law of Ukraine]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985> [In Ukrainian].
10. *Pro vnesennya zmin do deyakykh normatyvno-pravovykh aktiv Natsional'noho banku Ukrayiny*: Postanova Pravlinnya Natsional'noho banku Ukrayiny (2021, June 14). No. 50. [On making changes to some regulatory acts of the National Bank of Ukraine: Resolution of the Board of the National Bank of Ukraine]. Retrieved from: https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_14062021_50 [In Ukrainian].

Дата надходження: 12.11.2023 р.

Svitlana Synchuk

Ivan Franko National University of Lviv
Professor, Social Law Department, Law Faculty,
Doctor of Law
synchuksvit@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-2711-5919>

Iryna Shpuganych

Ivan Franko National University of Lviv
Associate Professor,
Intellectual Property, Information and
Corporate Law Department,
Law Faculty,
PhD in Law
iryna.shpuganych@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4149-8939>

**FULFILLMENT OF THE OBLIGATION TO DEPOSIT THE DEBT
TO THE ESCROW ACCOUNT AS AN ALTERNATIVE TO ITS DEPOSIT
TO THE NOTARY DEPOSIT UNDER THE LAWS OF UKRAINE**

The article deals with the extension of the scope of an escrow account contract application in Ukraine. Amendments were made to Article 537 of the Civil Code of Ukraine, which introduced the possibility of fulfilling the obligation by the debtor by depositing cash or securities into the escrow account. The author analyzes the conditions envisaged by law under which the aforementioned mechanism is available for use. Based on the study of regulatory legal acts of the National Bank, the author establishes the algorithm of actions in case of its application, in particular, the procedure for the participation of a notary. The author analyzes and compares the legislative provisions on the procedure for returning funds to the person who deposited them in order to fulfill an obligation into the deposit of a notary and into the escrow account. In this context, the author analyzes the meaning of the term «depositor» in the legislation on the depository system and in the Procedure for Notarial Acts by Notaries of Ukraine, and draws conclusions about the differences in their meaning. It is found out that the return of monetary amounts and securities to the person who deposited them with a notary is allowed only with the consent of the creditor, which must be in writing. At the same time, termination of the escrow account contract is also permitted only upon receipt of the beneficiary's written consent. The possibility of returning funds without his consent exists only if there is a relevant court decision. The author examines the peculiarities of an escrow account contract in the context of the beneficiary's right to instruct the bank to transfer funds from the account to another person, as well as the period during which funds may be received from it as compared to a notary's deposit. The author clarifies the procedure for protecting the rights and interests of a person who has been unreasonably denied a notarial act such as acceptance of a sum of money or securities from a debtor and crediting them to an escrow account. The author proposes to amend the Law of Ukraine «On the Notary Office» in accordance with the new wording of Article 537 of the Civil Code of Ukraine with an indication of such type of notarial acts as acceptance of a debt from a debtor with opening of an escrow account.

Keywords: Escrow account contract; deposit account; depositor; beneficiary; notarial act; securities.